

REPERTORIUM VAN TIJDSCHRIFTLITERATUUR OP HET GEBIED VAN ACCOUNTANCY EN BEDRIJFSHUISHOUDKUNDE

*Samengesteld door de Stichting voor
Economisch Onderzoek der Universiteit
van Amsterdam, redactie: Mevr. Dra E.
Hijmans*

A. ACCOUNTANCY

II. HET ACCOUNTANTSBEROEP

A Business-Survey Approach to Auditing.

Martin, Glen E. — De accountant van vandaag is een heel andere figuur dan de cijfers- en bescheiden- „afhakende” controleur van vroeger. Hij heeft vaak een adviserende taak, zowel wat betreft de interne organisatie en controle, als ten aanzien van de ontwikkeling van ondernemingen in het algemeen, financieringsvraagstukken e.d.

In dit artikel wordt besproken, welke gegevens omtrent de onderneming de accountant van nut kunnen zijn bij het geven van dergelijke adviezen, en op welke wijzen ook de accountantscontrole met behulp van deze gegevens effectiever kan worden gemaakt. Het artikel sluit met een uitgewerkt programma voor de gang van zaken bij een accountantsonderzoek in de moderne zin.

A II - 2
E 741.23

The Canadian Chartered Accountant, Januari 1953.

De accountant en de N.V.

Keuzenkamp, Prof. F. — Met het ontstaan van de N.V. nam de omvang van de accountantspraktijken toe. De leiding van de N.V. moet verantwoording afleggen aan de vermogensverschaffers en hierbij wordt de accountant ingeschakeld. Daarnaast vervult de accountant een adviserende taak op bedrijfseconomisch en fiscaal gebied. Bij het ontwerpen der statuten wordt vooral de wijze van vaststelling der afschrijvingen vaak zonder voldoende bedrijfseconomisch inzicht geregeld. Ook hier ligt voor de accountant een taak.

Een ander vraagstuk is dat van de verenigbaarheid van de accountants- en de commissarisfunctie in één persoon. Schrijver acht het wenselijk, dat de accountant zich onthoudt van het vervullen van een commissariaat. Ook het nemen van een persoonlijk belang door middel van aandelen in een onderneming, waarvan hij de rekening en verantwoording te beoordelen heeft, is voor de accountant ongewenst.

Ten onrechte komt het soms voor, dat de accountantsverklaring niet volledig wordt gepubliceerd. Bij reorganisatie en bij het aantrekken van nieuw vermogen zal het advies van de accountant meestal niet gepubliceerd mogen worden, daar er vrijwel steeds een aantal punten is, waarop de accountant voorbehoud moet maken, en het in een kort advies niet doenlijk is, deze volledig te vermelden. In een uitvoerig rapport, zoals gebruikelijk is uit te brengen aan bankiers-credietverschaffers, is dit wel mogelijk, zodat hier tegen opname van het advies geen bezwaar bestaat.

Het kiezen van de N.V.-vorm voor het uitoefenen van het accountantsberoep acht de schrijver onjuist, daar het dragen van verantwoordelijkheid en aansprakelijkheid inhaerent is aan het vrije beroep.

A II - 2
E 741.23

De Naamloze Vennootschap, Februari/Maart 1953.

B. BEDRIJFSHUISHOUDKUNDE

a. ALGEMENE BEDRIJFSHUISHOUDKUNDE

IV. LEER VAN DE KOSTPRIJS EN DE PRIJSVORMING

Depreciation and the Depreciating Dollar.

Tannery, F. F. — De vraag, of de afschrijvingen moeten zijn gebaseerd op de uitgaafprijs of op de vervangingswaarde, wordt onderzocht in het licht van hedendaagse Amerikaanse opvattingen omtrent het doel van de afschrijving in verband met het inkomensbegrip. Indien de administratie er op gericht is, naar voren te brengen op

welk gedeelte van de opbrengsten der producten beslag moet worden gelegd om de duurzaam slijtende productiemiddelen te vervangen, zou een inkomensberekening op basis van de uitgaafprijs ondoelmatig zijn, vooral in tijd van inflatie.

Een ernstig bezwaar tegen het overstappen op vervangingswaarde is echter, dat het publiek, dat toch reeds moeite heeft om jaarverslagen e.d. te begrijpen, dan alle houvast zou missen. Er zou dan „geen lijn meer door de administratieve gegevens lopen”.

Schrijver acht het beter dat de administratieve mensen de leiding voorzien van aanvullende gegevens omtrent de vervangingswaarde en haar consequenties. Deze gegevens zouden dan naast de gewone administratie moeten staan, terwijl deze laatste op de uitgaafprijzen gebaseerd zou moeten blijven.

Ba IV - 2 e
E 136.322

N.A.C.A. Bulletin, October 1952.

How Inflation Is Being Recognized in Financial Statements in the Netherlands.

Goudekot, A. - Schrijver stelt, dat de vervangingswaarde een essentieel element vormt bij de winstcalculatie en bij de berekening van het vermogen. De inflationistische beweging van de laatste tijd heeft het belang van de vervangingswaardetheorie nog eens extra reliefs gegeven.

Het is noodzakelijk dat de resultaten van de toepassing van deze theorie in de boeken tot uiting worden gebracht. De boekhouding moet een zuiver beeld geven, wil zij een werkelijke steun voor de leiding kunnen zijn. Dit is bij de tegenwoordige stand van de administratieve techniek alleszins mogelijk.

In Nederland wordt de vervangingswaardeleer door de meerderheid van de accountants aangehangen en toegepast. Het feit dat de fiscus het hieruit resulterende winstbegrip niet erkent, belet de ondernemingen niet om op juiste wijze te calculeren. De berekening van de fiscale winst wordt als een afzonderlijk vraagstuk beschouwd.

Ba IV - 2 e
E 136.322

The Journal of Accountancy, October 1952.

V. LEER VAN DE FINANCIERING

Het aandeel en de beurs.

Willems, Drs H. - Door het verhandelbaar zijn van de aandelen bij de publieke N.V. ontstaat een vervreemding van de aandeelhouders van de vennootschap. Heeft men echter vertrouwen in de bestuurders, dan behoeft de verminderde machtspositie van de aandeelhouder geen verminderde populariteit van het aandeel als beleggingsobject mee te brengen. Wel dient het recht op winst verwezenlijkt te worden en is een zeer conservatieve dividendpolitiek bij de publieke N.V. niet op haar plaats.

Ook heeft de aandeelhouder recht op het verkrijgen van voldoende inlichtingen omtrent de inwendige toestand van de vennootschap en de winstcapaciteit. Schrijver meent, dat de vennootschappen op dit punt meestal ernstig te kort schieten, terwijl ook de accountant veelal geen bezwaar heeft om een verklaring af te geven bij een balans, welke een te ongunstig beeld geeft. In de Verenigde Staten is de publiciteit op dit gebied veel beter.

Dividendstop en hoge belastingen treffen de aandeelhouder, en vooral de speculatie-winstbelasting heeft aan de beurshandel veel schade toegebracht. Overheidsmaatregelen op monetair terrein leggen de effectenhandel aan banden. Wel is enige verbetering te bespeuren in de houding, die de bestuurders en de Overheid ten opzichte van de aandeelhouders innemen. Een duurzame verbetering in de positie van het aandeel kan slechts optreden, indien niet alleen door de Overheid beheerste uitwendige omstandigheden veranderen, maar tevens de eenheid van belangen van vennootschap en aandeelhouders beter wordt geëffectueerd.

Ba V - 3 b
E 325.23

De Naamloze Vennootschap, Februari/Maart 1953.

De dividendpolitiek en de interne financiering.

Ravestijn, Dr H. P. W. van - Daar de interne financiering verbonden is met de begrippen afschrijving en winst en hierdoor moeilijk kwantitatief vast te stellen, wil schrijver zich in hoofdzaak beperken tot een kwalitatieve analyse.

Bij het vraagstuk van de interne financiering is het karakter van de Nederlandse N.V.'s, die van oorsprong veelal familievennootschappen zijn, van belang in verband met het streven naar souverainiteit in eigen kring, dat men bij dergelijke vennootschappen ontmoet. Na 1946 begon de interne financiering ontoereikend te worden door de versnelde technische ontwikkeling na de tweede wereldoorlog en de voortdurende waardedaling van het geld. Tevens werd de kapitaalstroom via levensverzekering en sociale

fondsen, steeds meer naar de obligatiemarkt geleid, terwijl de aanspraken van de fiscus de interne financiering bemoeilijkten. Anderzijds tonen de gegevens omtrent de emissies van het bedrijfsleven aan, dat het voornamelijk de grote bedrijven zijn, die langs de externe weg hun financieringsbehoeften kunnen dekken. Hierin ligt voor de kleinere ondernemingen een aansporing tot interne financiering. Een mengvorm tussen interne en externe financiering ontstond door het uitgeven van stockdividenden, waarbij de winst in het bedrijf blijft, terwijl de aandeelhouder het dividend toch als inkomen opvat.

Met kwantitatieve gegevens wordt aangetoond, dat in de jaren na de oorlog de dividendpolitiek steeds meer onder druk van de noodzaak tot versterkte interne financiering is komen te staan. Alleen door voorzichtig financieel beleid in de afgelopen vijftientig jaar heeft het Nederlandse bedrijfsleven vele schokken kunnen doorstaan.

Ba V - 6

De Naamloze Vennootschap, Februari/Maart 1953.

E 342.: E 346

VI. LEER VAN DE ORGANISATIE

Geen franjes en geen krullen. Bij public relations eerlijkheid en soberheid eerste eis.

Public relations is iets anders dan reclame en propaganda. De Heer F. E. Hollander definieert public relations als „het systematisch bevorderen van de goede verhoudingen met die groepen van menscn, waarvan het bedrijf in zekere zin afhankelijk is". Goede, systematische en eerlijke voorlichting van aandeelhouders, personeel en pers is van veel belang.

Bij werk op het gebied van de public relations moet men grondigheid en soberheid betrachten. Via het gesproken en geschreven woord en via het visuele beeld, zoals dit o.a. door foto's, tentoonstellingen en films tot uiting wordt gebracht, moet de public relations officer zich tot de verschillende groepen van relaties richten, waarbij nu eens het ene, dan weer het andere medium gekozen moet worden, al naar gelang de groep, welke men wil bereiken. Met betrekking tot de interne goodwill heeft het personeelstijdschrift b.v. veel betekenis.

Alleen gedegen aanpak van public relations zal tot goede resultaten leiden. In kleinere bedrijven kan men een functionaris aanstellen, die zijn tijd ten dele aan ander werk besteedt of men kan gebruik maken van de diensten van een onafhankelijk adviseur.

Ba VI - I

Doelmatig Bedrijfsbeheer, Maart 1953.

E 641.291

Dit en dat.

In een kort artikel wordt gewezen op het belang van uitbesteding van werk aan toeleveringsbedrijven voor de ontwikkeling van ons bedrijfsleven en van onze export. Tevens wordt een overzicht gegeven van de maatregelen welke o.m. van de zijde van de Contactgroep Opvoering Productiviteit en in verband met de Jaarbeurs zijn genomen om het Nederlandse bedrijfsleven over dit onderwerp voor te lichten.

Ba VI - 2

Doelmatig bedrijfsbeheer, Maart 1953.

E 633.21

How to Devise an Employee Suggestion Plan.

White, Charles G. — Een „ideeënbuss"-stelsel is een middel om systematische erkenning van verdiensten te bereiken, en om de werkers aan te moedigen in het constructief denken over hun werk.

Het verschaft de employé's een mogelijkheid om constructieve gedachten naar voren te brengen, en verzekert de onverwijld en volle aandacht van de leiding voor elk gedaan voorstel.

In dit artikel wordt in detail uiteengezet, hoe men tewerk gaat bij het opzetten en in werking stellen van zulk een stelsel, welke formulieren men nodig heeft, welke rol de verschillende functionarissen moeten spelen, en hoe de ontvangen ideeën moeten worden behandeld. Als het goed wordt gedaan, ligt de waarde van het stelsel o.m. in zijn bijdrage tot betere menselijke verhoudingen in het bedrijf. Het scheidt een verbinding tussen leiding en employé's in twee richtingen, en draagt bij tot het begrip van het personeel voor de problemen van de leiding. Verder bevordert het beloning van bijzondere prestaties en erkenning van verdienste, hetgeen voor de zelfwaardering van de mensen veel betekent.

Ba VI - 13

N.A.C.A. Bulletin, October 1952.

E 641.212.4

Modern gemeentelijk personeelsbeheer.

M a r i s, M. — In dit artikel wordt het boekje „Personeel” besproken, dat verschenen is in een serie geschriften uitgegeven door de Vereniging van Nederlandse gemeenten. In het eerste hoofdstuk van dit werkje wordt de status van de ambtenaar besproken, waarbij men ten onrechte het handhaven van een goede werksfeer als een aangelegenheid van de personeelsafdeling ziet. Dit scheppen van de juiste sfeer dient nl. door de leiding op elk niveau te worden verricht. Wel kan de personeelschef een rol spelen bij de eenheid in de behandeling van menselijke verhoudingen. De afdeling personeelszaken moet hierbij een hulpafdeling zijn voor de leiding. In het genoemde boekje wordt de indruk gewekt, dat voor de personeelsafdeling ook een taak ligt op het terrein van de organisatie, speciaal ten aanzien van de arbeidsanalyse. Schrijver wijst er met nadruk op, dat men hiermee op de verkeerde weg is. De secretarie-afdeling „Financiën” of een afdeling „Organisatie”, toegevoegd aan de gemeente-secretaris moet voor dit werk ingeschakeld worden. Voorts ware het gewenst cursussen te geven voor leidinggevenden in het ambtelijk leven, waarbij aan personeelsbeheer en aan organisatie aandacht moet worden geschonken. Het organiseren van dergelijke cursussen is in het bijzonder een taak voor de afdeling personeelszaken.

Ba VI - 13

Financieel Overheidsbeheer, Maart 1953.

E 641.21: E 331.13

An Introduction to Statistical Cost Control.

W h e a t o n S m i t h, L. Jr. — Indien men uitgaat van het beginsel van „management by exception”, rijst de vraag waar de grens tussen „regel” en „uitzondering” moet worden getrokken. Inplaats van dit intuïtief te doen, is het mogelijk, hierop de beginselen der waarschijnlijkheidsleer toe te passen op analoge wijze als dit bij de statistische kwaliteitsbeheersing reeds algemeen wordt gedaan. Men bepaalt dan „waarschuwingsgrenzen” en „actie-grenzen”, zodat een objectieve maatstaf wordt verkregen voor het al dan niet ingrijpen bij afwijkingen van verschillende grootte.

Ditzelfde kan men ook doen voor de kosten van een bewerking, of van een afdeling, machine of centrum van verantwoordelijkheid. Dit is echter alleen mogelijk, wanneer men de belangrijke oorzaken welke wisselingen in de kosten teweegbrengen, kent en beheerst, zodat men in het algemeen kan rekenen op werking van het toeval. Verder is het zaak, de kostenelementen afzonderlijk te bezien en niet het totaalbedrag van een bewerking enz. Ook dient men rekening te houden met eventuele wederzijdse beïnvloeding van de verschillende kostenelementen.

Ba VI - 18

N.A.C.A. Bulletin, December 1952.

E 642.323.2: E 76

VII. LEER VAN DE ARBEIDSVOORWAARDEN

Achtergronden en perspectieven van de medezeggenschap van arbeiders in de onderneming.

D i e p e n h o r s t, Dr A. I. — Schrijver gaat uit van een beschouwing over de zeggenschapsverhoudingen in de onderneming. De ontwikkeling van een eenmanszaak tot een onderneming met een groot personeel leidt tot het ontstaan van een bepaalde organisatiestructuur. Hoewel een zekere delegatie van initiatief rationeel is, zal er toch eenheid van leiding moeten zijn, wil het doel van de onderneming worden verwezenlijkt. In de onderneming met de N.V.-vorm is de positie van de dagelijkse leiding, de directie, belangrijk versterkt en heeft haar zeggenschap nog slechts formeel een afgeleid karakter.

Tegen deze achtergrond worden een viertal argumenten voor de medezeggenschap der uitvoerende arbeiders besproken. In de eerste plaats wordt de vraag behandeld, in hoeverre de verticale taakverruiming, die medezeggenschap meebrengt, de geestelijke drainage van de uitvoerende arbeid kan opheffen. Deze medezeggenschap zal grotendeels beperkt moeten blijven tot de lagere regionen van de uitvoering, maar wordt hier inderdaad rationeel geacht.

Het argument, dat medezeggenschap noodzakelijk zou zijn, omdat de arbeiders groot belang hebben bij de resultaten van de onderneming, wordt door schrijver verworpen. Dit argument zou alleen gelden, indien de arbeider niet voor een contractueel vastgesteld loon zou werken, maar zijn arbeid zou inbrengen zoals de aandeelhouder zijn vermogen. De arbeider zou dan echter de functie van ondernemer vervullen.

Het gezag binnen de onderneming berust veelal niet meer op de eigendom. Sommigen menen, dat door middel van de medezeggenschap aan dit gezag opnieuw een aanvaardbare basis kan worden verschaft. De onderneming wordt dan gezien als werkgemeenschap van vermogensverschaffers, leiding en arbeiders. Dit standpunt is volgens schrijver

onjuist, daar er nog zeer veel ondernemingen zijn, waarin de materiële scheiding tussen eigendom en leiding niet is voltrokken. Ook blijkt het ideaal van de „werkgemeenschap” in de praktijk een verafgelegen utopie te zijn. Ook daar waar leiding en eigendom inderdaad materieel gescheiden zijn, kan hieraan dus geen steekhoudend argument voor medezeggenschap worden ontleend.

Op grond van verantwoordelijkheid, belangrijkheid en onmisbaarheid van de factor arbeid wordt soms ook een vergaande medezeggenschap bepleit. Schrijver is het met deze gedachtengang niet eens, in de eerste plaats al om haar vaagheid. Van hoeveel belang de productiefactor arbeid in de onderneming ook is, men mag hierbij de organisatie niet uit het oog verliezen.

Ba VII - 4
E 641.216.2

Maandblad voor Bedrijfsadministratie, Maart 1953.

L'Initiation des nouveaux travailleurs

Pierre, J. C. — Het verloop onder de arbeiders is verreweg het grootst bij de groep van hen die nog maar kort bij de bedrijfshuishouding werkzaam zijn, zoals uit verschillende onderzoeken is gebleken. Daar een sterk verloop kostbaar en bezwaarlijk is, dienen maatregelen te worden genomen om dit tegen te gaan, en een der eerste uitgangspunten moet daarbij de introductie van nieuwe werkkrachten in de werkgemeenschap zijn. Deze vereist inderdaad bijzondere zorg, want zowel sociaal als vaktechnisch moet het nieuwe personeel een moeilijk aanpassingsproces doormaken, waarbij hij voorlichting en dikwijls advies nodig heeft; hij moet het gevoel krijgen dat hij „er bij behoort”, en vertrouwen dat zijn toekomst in de werkgemeenschap is verzekerd.

Om dit alles zo snel mogelijk te bereiken, kan men een invoerings-program opstellen, dat feitelijk reeds dient te beginnen bij het eerste contact tussen sollicitant en bedrijf, en waarin de directe chef van het betrokken personeel uiteraard een grote rol speelt. Hij moet het personeel ontvangen en inlichten. Daarna kan hij desgewenst een daartoe geschikte arbeider als „peetvader” van de nieuwe werker laten optreden. De personeelafdeling kan de algemene introductie in het bedrijf verzorgen, maar niet de rol van de chef overnemen. Belangrijk is ook dat men het nieuwe personeel zorgvuldig blijft volgen tot hij volledig aan bedrijf en taak is aangepast.

Ba VII - 7
E 641.213.5

Annales de Sciences Economiques Appliquées, Maart 1953

Vorming, opleiding en training van vertegenwoordigers

Deze uiteenzetting geeft een beeld van een nieuw opgezette opleidingscursus voor vertegenwoordigers.

Als opvallendste kenmerk van het verkopen wordt het feit genoemd, dat men zich steeds als persoon gesteld ziet tegenover een ander persoon. Voor de verkoper is zelfkennis van groot belang en steeds moet hij zich afvragen: wat, waarom en hoe hij iets doet. Ter bevordering van deze houding zijn in de cursus vijf vormingslessen opgenomen. Op deze vorming moeten opleiding en training aansluiten. De vertegenwoordiger moet o.a. een overtuiging kunnen opbouwen en overdragen, doorzettingsvermogen bezitten en zelfbeheersing hebben en kunnen luisteren. Belangrijk is de vorm van dienstbaarheid: de vertegenwoordiger moet dienstbaar zijn aan het artikel en dit verkopen op eigenschappen en kwaliteiten. Hiermee dient men dan tevens de klant en zichzelf.

In een viertal series wordt achtereenvolgens behandeld: het beroep (verkooptechniek en vorming van vereiste eigenschappen); de uiterlijke middelen (verschillende gedragingen en training hierin); de verstandelijke middelen (het verkoopgesprek en training hierin); de innerlijke middelen (innerlijke houding t.o.v. het artikel, opbouw van de overtuiging en overdracht hiervan).

Een goede opbouw legt de basis, maar eerst door toepassing van het geleerde in de praktijk ontstaat de vereiste routine. Deze toepassing moet de leider van het verkoopapparaat mogelijk maken.

Ba VII - 7
E 641.212.4: E 641.252

Doelmatig Bedrijfsbeheer, Februari 1953